

ČESKO-RUSKÝ A RUSKO-ČESKÝ SLOVNÍK
PRO TURISMUS, GASTRONOMII, HOTELNICTVÍ

ЧЕШСКО-РУССКИЙ и РУССКО-ЧЕШСКИЙ
СЛОВАРЬ
ПО ТУРИЗМУ, ГАСТРОНОМИИ,
ГОСТИНИЧНОМУ БИЗНЕСУ

Jelena Celunova, Sylva Tvrdíková

Recenze knihy: PhDr. Marie Horvátová
PhDr. Vlasta Pačesová

Vydání knihy bylo schváleno vědeckou radou nakladatelství.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být reprodukována žádnou formou, elektronickým, optickým, audio, mechanickým či jiným způsobem, včetně systémů na ukládání a vyhledávání informací, bez písemného souhlasu vydavatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

ČESKO-RUSKÝ A RUSKO-ČESKÝ SLOVNÍK

pro turismus, gastronomii, hotelnictví

ЧЕШКО-РУССКИЙ и РУССКО-ЧЕШСКИЙ СЛОВАРЬ

по туризму, гастрономии, гостиничному бизнесу

Jelena Celunova, Sylva Tvrdíková

1. vydání, 2013

Vydalo nakladatelství Ekopress, s. r. o., K Mostu 124, Praha 4

Obálka a sazba Karel Novák

Tisk Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

www.ekopress.cz

© doc. Jelena Celunova, CSc., doc. PhDr. Sylva Tvrdíková, CSc., 2013

© EKOPRESS, s. r. o., 2013

ISBN 978-80-87865-00-2

Úvodní poznámka

Specializovaný česko-ruský a rusko-český slovník pro hotelnictví, gastronomii a turismus, první svého druhu na trhu, vyplňuje citelnou mezeru v naší lexikografické literatuře. Je určen široké veřejnosti a odborníkům v uvedených oborech. Vznikl z požadavků praxe a stále rostoucího zájmu o cestování a poznávání cizích zemí včetně gastronomie a hotelnictví a také z potřeb vysokoškolských a středoškolských studentů příslušných oborů, kteří pociťují mezeru v oboujazyčné terminologii. Slovník svou kapacitou překračuje obvykle uváděnou specializovanou terminologii. Obsahuje mnoho slov a slovních spojení užívaných v běžném styku v hotelích, restauracích a cestovních kancelářích, a také velké množství sloves ve vidových dvojicích. To poskytuje možnost jasné a přesné stylizace při ústní i písemné komunikaci v daných oblastech.

V češtině i v ruštině došlo v posledních desetiletích k explozivnímu nárůstu slovní zásoby díky politickým, společenským i technologickým změnám. Oboustranný slovník tento prudký vývoj slovní zásoby a frazeologie zachycuje v uvedených, významně se rozvíjejících oblastech. Slovní zásoba je výrazně soudobá. Poprvé se objevuje nová terminologie, přejímaná i z jiných jazyků, zprostředkovaně zejména z angličtiny. Ve slovníku se přihlíží k odlišnostem českého a ruského prostředí, a to pochopitelně ztěžuje hledání ekvivalentů adekvátních současnému stavu vývoje obou jazyků.

Ve slovníku jsou lexémy řazeny abecedně a doplněny frekventovanými slovními spojeními, slovesnými vazbami a frázemi příslušného oboru. Heslem může být i slovní spojení, protože se samostatné slovo v dané souvislosti buď nepoužívá, nebo jsou potíže s jeho adekvátním překladem. Právě slovesné vazby s označením pádové otázky v závorce jsou mimořádně důležité pro profesní jazyk. Kromě současné spisovné češtiny a ruštiny se uvádějí i slovní spojení z živého hovorového jazyka dané oborové skupiny. Gramatická charakteristika nebyla naším cílem, proto se uvádí jen tehdy, kdy se např. substantivum používá jen v jednom čísle. Důraz se klade na vidovou charakteristiku sloves ve vidových dvojicích. Chceme uživatele upozornit na lexikální úlohu předpon. Všechny vidové varianty nemohou být zachyceny vzhledem k rozsahu a specializaci slovníku, proto je prefixace orientována na odborné zaměření slovníku. Případů českých vidových dvojic, kdy prefix nemění význam slovesa, je všeobecně velmi málo. Beze změny významu jsou často slovesa tvořící vidovou dvojici pomocí sufixace: vypsat – vypisovat nebo např. supletivní dvojice: brát – vzít. V české části slovníku najdeme další dokonavé podoby pod příslušným

písmenem, např.: kypět (dok. – vykypět, překypět). Determinovaná a nedeterminovaná slovesa jsou sloučena do vidových dvojic: odjet – odjíždět. Důraz je v obou jazycích kladen na slovesa prostá a zvrtná, z nichž každé je ekvivalentem. U jmen profesí, kde ruský jazyk užívá zvláštní tvary pro oba rody, je toto uvedeno i v češtině, např. cizinec, cizinka. Tam, kde je v českém jazyce obvyklé používání přejatých slov, uvádějí se obě podoby, např. topinka, toust. Stylistické zařazení je zjednodušeno s ohledem na účel a možnosti našeho slovníku. Zkratka: hov. (hovorové) zahrnuje stylistický příznak v širším slova smyslu, tedy i profesionalizmy. Za podstatné a přínosné považujeme označení přízvuků v ruské části obou slovníků.

Obě části slovníku se řídí týmiž principy. V kulatých závorkách za lexémem jsou uvedena synonyma nebo vysvětlivky. Synonymum se pak stává samostatným lexémem v příslušné části slovníku. Všechna slovesa mají v kulatých závorkách uvedenu opačnou vidovou podobu nebo označení vidu základního slovesa. Gramatické poznámky se v ruské části slovníku objevují jen tehdy, má-li substantivum dva rody (např. віски je v ruském jazyce mužského i středního rodu), když se rody substantiv v českém a ruském jazyce liší, avšak znějí stejně (např. пляж – v ruštině je rodu mužského), dále je zdůrazněno, pokud substantivum existuje jen v jednom čísle. Stylistická poznámka pazr. označuje slovo, které se používá převážně v hovorovém jazyce. Občas se v ruské části slovníku vyskytují slova nářeční a zastaralá (např. харчэвня, харчі, жратва), která se v současném jazyce používají v ironickém nebo přeneseném slova smyslu. Homonyma jsou stejně jako v české části označena indexy, (např. канапé¹ и канапé²). Určité a neurčité (jmenné) tvary přídavných jmen se uvádějí společně. Přízvuky jsou v ruské části u všech slov, někdy dvakrát (např. бунгало, камбала) v případě, kdy jsou možné obě varianty přízvuku v jednom slově (výslovnost: бунгало и бунгало, камбала и камбала).

Slovník je výsledkem pětileté intenzivní práce na excerpcích ze současné odborné literatury časopisecké (např. časopis COT, Food Service, Gastronomická Revue, Hotel Revue, Premiér, Profi Revue Gastro Hotel, Všudybyl aj), knižní (např. učebnice – Burešová P., Zimáková B.: Gastronomické služby, Praha, VŠH, 2010, Burešová P.: Banketní a cateringové služby, Praha, VŠH, 2011, Salač G.: Stolničení, Praha 2004, Confortiová, Cvejnová, Čadská: Učebnice češtiny pro výuku v zahraničí, Praha 2003, С.А.Хаврони́на, Л.А.Харламова, И.В.Казнышкина «Сервис. Практический курс русского языка для работников сервиса, Москва, РЯ, 2007»; Л.Б.Трушина и др. «Русский экзамен туризм 1. Учебный комплекс по русскому языку как иностранному с сфере международного туристского бизнеса, Москва, ИКАР, 2005»; А.Голубева, А.Задорина, Е.Гананольская «Русский язык для гостиниц и ресторанов, Санкт-Петербург, Златоуст, 1998» aj.). Při práci

na slovníku se autorky opíraly o práce lexikografické (Páková, Zelenka: Výkladový slovník cestovního ruchu, Praha 2002, D. Lanská: Anglicko-český a Česko-anglický gastronomický slovník, Praha, VŠH, 2004, L.Krejčířík: Gastronomicko-kulinářský slovník česko-ruský/rusko-český, 2004, Marta Vencovská a kol.: Rusko-český slovník, Praha 2002, a další základní práce lexikografické, např. Česko-ruský a Rusko-český slovník, Praha 1973, 1978, Slovník spisovného jazyka českého, Praha 1960–1971, Русский орфографический словарь, Москва, РАН, 2007 aj.) tak, aby kontextová charakteristika a exemplifikace poskytly autentický obraz současné češtiny a ruštiny v daných oblastech.

Děkujeme recenzentkám Marii Horvátové a Vlastě Pačesové za podnětné a přínosné připomínky.